

Posvečeno: Peter Musevski

Vabimo vas na filmski cikel **Posvečeno: Peter Musevski**, s katerim se med **12. in 30. januarjem** posvečamo spominu na Petra Musevskega (1965–2020) skozi njegove številne mojstrsko odigrane vloge – od enega njegovih prvih nastopov v študentskem kratkem filmu **Lojze se je zbudil, tako kot ponavadi** (Brane Bitenc, 1995) do njegove zadnje filmske vloge v celovečercu **Zastoj** (Vinko Möderndorfer, 2021).

Filmski cikel odpiramo v **petek, 12. januarja**, s filmom Damjana Kozoleta **Rezervni deli** (2003). Film, ki naslavlja tudi danes aktualen problem človečnosti in migrantske krize, je premiero doživel na Berlinalu ter obredel več kot sedemdeset mednarodnih festivalov, Musevski pa je za vlogo zagrenjenega vdovca in tihotapca prebežnikov na Festivalu slovenskega filma prejel vesno za najboljšo moško vlogo. Po projekciji sledi pogovor z režiserjem.

Peter Musevski se je v tri desetletja slovenskega filma vpisal že sredi devetdesetih. Z vlogo Ivana, alkoholika in zlomljenega moškega iz postsocialističnega vsakdana v Cvitkovičevem filmu **Kruh in mleko** (2001) – na sporedu bo 23. januarja 2024 v prisotnosti režiserja – je postal viden obraz slovenskega filmskega novega vala. Njegove poteze – tako vsakdanje, a hkrati tako izredne v njegovi sposobnosti posnemanja okolja – so postavile kanon za vrsto moških likov: obstrancev, iznajdljivih malih ljudi tranzicije, ki hrepenijo po sreči, ob tem pa drsijo v prepad ničevosti in malenkostnosti ter poosebljajo prekletstvo tragične nezmožnosti bivanja. V filmu **Delo osvobaja** (Damjan Kozole, 2005) – na sporedu bo 16. januarja – je Musevski prav to: človek, ki je ob vstopu Slovenije v EU in obljubi boljšega sveta izgubil vse: delo, ženo, hčerko in samospoštovanje. V filmu **Uglaševanje** (Igor Šterk, 2005) – predvajan bo 18. januarja – se v vlogi Petra po dolgih letih zakonskega življenja zave minevanja časa. V Kozoletovih celovečercih **Slovenka** (2009) – na sporedu bo 18. januarja – in **Polsestra** (2019) – predvajan bo 28. januarja v prisotnosti igralka Urše Menart – igra večno odtujenega očeta. Igralčeve raznolike persone se bodo razpirale tudi skozi ostale predvajane filme: **Predmestje** (Vinko Möderndorfer, 2004), **Piran – Pirano** (Goran Vojnović, 2010), **Zapelji me** (Marko Šantić, 2013), **Zoran, moj nečak idiot** (Matteo Oleotto, 2013), **Vsi proti vsem** (Andrej Košak, 2019) in **Playing Men** (Matjaž Ivanišin, 2019), ob katerem se nam bo pridružil tudi režiser.

Režiser Damjan Kozole, ki je s Petrom Musevskim najpogosteje snemal, je o njem zapisal: *»Bil je junak delavskega razreda, ki je utelešal tranzicijskega luzerja – Slovenca, ki iz leta v leto samo izgublja: delavske pravice, službo, družino, otroke, dostojanstvo, zdravje. Bil je nekdo, ki je verižno kadil in pil pivo v skoraj vsakem filmu, nekdo, ki se ni znal ali zmozel upreti izkoriščanju, zato so gledalci, ne samo slovenski, v njem vedno znova prepoznavali sebe.«* Na vprašanje *»Kdo je bil Peter Musevski?«* pa si Kozole odgovori, da je bil predvsem človek, ki je utelešal človeško krhkost, *»Tisto krhkost, ki ga je na koncu pokopala«*.

Še posebej izpostavljamo program šestih kratkih filmov, ki bodo na sporedu 19. januarja. Ti izjemni, a redko predvajani tako študentski kot profesionalni filmi, so zbirka emblematičnih filmskih likov Musevskega: **Lojze se je zbudil tako kot ponavadi** (Brane Bitenc, 1995), **Vizije Evrope** (omnibus, Damjan Kozole, 2004), **Child in time** (Maja Weis, 2004), **Od električarja z ljubeznijo** (Marko Šantić, 2008), **Kitajci prihajajo** (Goran Vojnović, 2009) in **Sezona 90/91** (Goran Vojnović, 2003).

Cikel filmov bo **v torek, 30. januarja**, zaokrožil dokumentarni esejistični portret **Pero** (2023) Damjana Kozoleta, s katerim se režiser poklanja spominu na velikega igralca in prijatelja. Ob lanskoletni premieri filma je režiser povedal: *»Najprej sem se odločil, da tega filma ne bo. Vendar sem čutil potrebo, da ga vseeno posnamem. Da se z njim poslovim od Perota. Med nastajanjem filma sem spoznaval, da to ni samo film o njem, ampak tudi o meni, o nas, in da ne odhaja samo prijatelj, ampak izginjata tudi družba in svet, v katera smo verjeli.«*

Filmski cikel smo pripravili na pobudo Damjana Kozoleta in produkcijske hiše Vertigo, za sodelovanje pa se zahvaljujemo RTV Slovenija, Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, produkcijskim hišam Arsmedia, Bela film, Forum Ljubljana, Nosorogi, Sataragara, Zavod Blade produkcija ter filmskim ustvarjalkam in ustvarjalcem, ki so nam prijazno dali dovoljenje za predvajanje njihovih del.